

پیاز

مقدمه

از یکی از سبزی‌های مهم و مشهور دنیا است. این سبزی در بیشتر نقاط دنیا کشت می‌شود. پیاز گیاه بومی جنوب غربی آسیا و احتمالاً مربوط به ناحیه ای بین فلسطین و هندوستان و یا منطقه شرق مدیترانه می باشد. بعضی ایران را موطن اصلی پیاز می‌دانند، از زمان‌های بسیار قدیم پیاز کشت می‌شده است و مردم به خصوصیات این سبزی پی برده‌اند. پیاز از قدیمی‌ترین سبزی‌ها و صیفی‌جات خوراکی در دنیا و ایران است که خاستگاه آن در ایران و افغانستان ذکر کرده‌اند. این محصول سه هزار سال قبل از میلاد مسیح در مصر کشت می‌شده است و بر اساس برخی اسناد کارگرانی که در ساختن اهرام مصر فعالیت می‌کرده‌اند از پیاز به عنوان غذای اصلی استفاده می‌کردند.

پیاز با نام علمی *Allium cepa* گیاهی از سرده سیر در زیرتیره پیازیان از تیره نرگسیان است.

پیاز به خانواده آلیاسه (*Alliaceae*) متعلق است و گیاهی است دو ساله با رشد بوته‌ای ضعیف، برگ‌های استوانه‌ای شکل توخالی که در سال اول با توجه به طول روز مورد نیاز خود تشکیل سوخ یا پیاز (*Bulb*) داده و در سال دوم با کشت سوخ‌ها و پس از ظهور ساقه‌های گل دهنده و چترها تولید بذر می‌نماید. مهم‌ترین فاکتورهای محیطی مؤثر در تشکیل سوخ درجه حرارت و طول روز است و بر این اساس رقم‌های پیاز به سه گروه شامل ارقام روز بلند، روز متوسط و روز کوتاه تقسیم‌بندی می‌شوند. اهمیت این موضوع در تعیین زمان مناسب کاشت است.

بیشترین سطح زیرکشت پیاز متعلق به آذربایجان شرقی بوده که ۱۳ درصد تولید از این محصول را دارد و پس از آن استان‌های اصفهان، فارس و سیستان و بلوچستان بیشترین تولید این محصول را دارند.

آفات پیاز

۱- مگس پیاز

نام علمی این حشره *Hylemyia antiqua* است.

مگس پیاز از نظر ظاهری مانند مگس خانگی بوده ولی اندازه آن نصف مگس معمولی است ۶-۷ میلیمتر. رنگ عمومی آن خاکستری مایل به زرد است. پاهای مگس پیاز درازتر از مگس خانگی است. رنگ پا و شاخک حشره سیاه است. بال‌ها متمایل به زرد و پیشانی در حشره نر باریک و در ماده نسبتاً پهن و قرمز رنگ است. شفیره به رنگ قرمز متمایل به قهوه‌ای، براق و شلجمی و طول آن ۵/۵-۷ میلیمتر است.

مناطق انتشار

در ایران در استان‌های خوزستان، گیلان، مازندران، اصفهان، اطراف تهران و همدان گزارش شده است.

طرز خسارت: لارو مگس به قسمت‌های زیر زمینی حمله کرده و گیاه ضعیف و برگ‌ها پژمرده و چروکیده و آویزه و خمیده می‌شوند هر کرم ۸-۶ بوته را از بین برده و گاهی ۳۰ عدد لارو در یک پیاز دیده می‌شوند.

خسارت لارو مگس پیاز

زیست شناسی

این مگس زمستان را به صورت شفیره در خاک سپری کرده و در بهار (اردیبهشت) حشرات کامل ظاهر شده و در روزهای گرم و آفتابی فعالیت بیشتر داشته. حشره ماده پس از جفت گیری تخم‌های خود را به صورت انفرادی یا به صورت دسته جمعی بر روی خاک اطراف طوقه، روی برگ و یا روی غده پیاز می‌گذارد.

دوره زندگی حشره بستگی به غذا داشته و از ۲۵ روز تا ۱۰۰ روز گزارش شده است و معمولاً ۳۰ روز می‌باشد. این حشره ۱۰۰ تخم گذاشته و تخم‌ها در ۲۱-۲۰ درجه سانتی‌گراد و در

طی ۵-۴/۵ روز با رطوبت زیاد تفریق شده و لاروهای جوان به محض نفوذ به بافت و با ۳-۲ هفته تغذیه از گیاه به رشد کامل خود رسیده، و لاروهای کامل از میزبان خارج و در عمق ۵-۱۰ سانتیمتر خاک به شفیره تبدیل شده، و دوره شفیرگی بستگی به حرارت داشته در حرارت ۲۲ درجه سانتی‌گراد بعد از ۸ روز دوره شفیرگی طی شده اما معمولاً بین ۸-۱۰ روز این دوره طول می‌کشد.

مگس پیاز در ایران سه نسل دارد. در تهران و شمال نسل اول آن در اردیبهشت ماه و نسل دوم در اوایل تیرماه و نسل سوم حشره در شهریور ماه دیده شده و تعداد نسل این حشره در ایران تا ۴ نسل نیز ذکر شده است.

کنترل شیمیایی

ضد عفونی بذر پیاز با کالومل که در واقع کلرومرکوریک است. از همین ماده با غلظت یک در ۱۵۰۰ برای ضد عفونی کردن خاک استفاده می‌شود.
ضد عفونی بذر با گامکسان و لیندین و برای هر کیلوگرم بذر ۱۰۰-۵۰ گرم سم کافی است.
البته بذرها باید کمی مرطوب سپس آن را آغشته کرد.
همزمان با فعالیت حشره با دیازینون ۶۰٪ یک در هزار سم‌پاشی نمود. و هر ۱۵ روز سم‌پاشی تکرار شود.

استفاده از تله:

الف) درون ظرف‌هایی ملاس ریخته سپس ۲ برابر آب اضافه کرده و این آب محتوی ۵-۲/۵ در هزار ارسینات سدیم است.
ب) استفاده از ردیف‌های تله که حشره فعالیت و تخم‌ریزی کند سپس اقدام به جمع‌آوری و نابود کردن آن کرده.

کنترل بیولوژیک

در روزهای بارانی و مرطوب و گرم یک نوع قارچ با اسم *Tarychium hylemia* وجود دارد که روی بال‌های مگس رشد نموده و باعث مرگ مگس‌ها می‌شود.